

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 20. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992360324400/facsimile.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

til at lære det fremmede Sprog paa en mere end overfladisk Maade, om ikke af anden Aarsag saa for i det fremmede Land at kunne give Undervisning i sit eget Sprog. Af forstandige franske Emigranter udbredtes da Kundskab til fremmede Landes Natur og Kultur i Frankrig, og heri ligger det, at naar man søger en fælles Benævnelse for den franske Literaturs nu opdukkende Fremtoninger, finder man neppe nogen bedre end den, jeg herved forsøger paa at fastslaa: *Emigrantlitteraturen*.

Dette Navn maa dog ikke tages for mere end hvad det er: et Navn, thi det vilde være urimeligt ikke hertil at henhøre enkelte aldeles beslægtede Skrifter af Forfattere, som har levet udenfor Paris eller udenfor Frankrig uden dog at udvandre, og paa den anden Side hører enkelte af Emigranter forfattede Værker efter deres hele Aand ikke til denne fornyende og befrugtende literære Bevægelse men til den frihedsrædde Literatur, som ledsager Bourbon'ernes Tilbagevenden.

Ligefuldt passer Navnet godt for den første Aarhundredet indvarslede Gruppe af franske Bøger. Emigranten er, som alt antydet, efter sit Væsen en Modsigelse. Men hans genstridige Forhold har en forskellig Ejendommelighed, eftersom det er Rædselsherredømmet eller Kejserdømmet, mod hvilket han gør Indsigelse og hvis Magt han har undflyet. Meget ofte har han undflyet dem begge og hans Bevæggrunde til Modstand er da af blandet Natur; han har f. Eks. Samhu med Revolutionen i dens første Skikkelse som indskrænkende Kongemagten eller for den maadeholdne Republik og en heftigere Uvilje mod Kejserdømmet end mod den gamle Rædselsregering; men af hvad Natur end Blandingen er, vil man allerede paa dette Punkt kunne ane den dobbelte Strømning i Emigrantlitteraturens Frembringelser.

Umiddelbart er den Tilbageslaget mod det 18de Aarhundredes Aandsdannelse, mod dens tørre Rationalisme, dens Banlysing af Drømme- og Følelseslivet, dens Uforstand overfor det Historiske, dens Overseen af de berettigede nationale Ejendommeligheder, dens farveløse Syn paa Naturen, dens Fejlsyn paa Religionerne som bevidste Bedrag. Men ligefuldt er der i Frembringelserne uundgaaeligt en Understrøm i Retning af Hovedstrømningen fra det 18de Aarhundrede; de Skrivende fortsætter alle Befrielseskrigen mod stivnet Overlevering, enkelte alene paa det digteriske, andre paa samtlige Aandens Omraader; de er alle vovende Naturer, Opdageraander, og Ordet Frihed har for Ingen af dem endnu